

Εκταση: **260** τ. χλμ. Ανάπτυξη ακτών: **102** χλμ. Πληθυσμός: **8.900 (2011: 8.140)**

Η Ικαρία είναι επίμηκες νησί, ορεινό και δασώδες. Το όρος Αθέρας, με υψηλότερες κορφές τη Φάρδη (1.042 μ), την Ερυφή (1.062 μ.) και τη Μέλισσα (1.031 μ.), απλώνεται σ' ολόκληρο το νησί. Στις απόκρημνες ακτές του σχηματίζονται οι όρμοι Άγιος Νικόλαος, Άγιος Κήρυκος, Θέρμα, Φάρος, Εύδηλος, Αρμενιστής. Πρωτεύουσα του νησιού είναι ο **Άγιος Κήρυκος**

Το οδικό δίκτυο είναι καλό και εξυπηρετεί ολόκληρο το νησί. Υπάρχει αεροπορική και ακτοπλοϊκή σύνδεση. Η Ικαρία είναι πασίγνωστη για τα ραδιούχα νερά της. Αρχαιότητες υπάρχουν στους Κάμπους. Οι ντόπιοι δείχνουν και ένα βράχο στη θάλασσα όπου, κατά τους θρύλους, έπεσε ο μυθικός Ίκαρος. Φημισμένα είναι τα μοναστήρια Μουντέ και Θεοκτίστης. Το εκκλησάκι της Αγίας Λεσβίας είναι χτισμένο μέσα σε βράχο. Στην Καταπακτή, κάτω από το Ιερό της εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου στο Καταφύγι, κρύβονταν οι κάτοικοι τον καιρό των πειρατικών επιδρομών.

Εξαρτημένα από την Ικαρία, διοικητικά, είναι τα νησιά Φούρνοι (έκταση 45 τ. χλμ., κάτοικοι 1.200), Θύμαινα και Άγιος Μηνάς. Βρίσκονται ανάμεσα στην Ικαρία, τη Σάμο και την Πάτμο. Οι κάτοικοι είναι κυρίως ψαράδες και ναυτικοί. Στη Θύμαινα και τον Άγιο Μηνά οι μετακινήσεις γίνονται με τα πόδια. Στους Φούρνους, παλιά και νέα σπίτια είναι στολισμένα με λουλούδια. Την ευρύχωρη πλατεία σκιάζουν αιωνόβιοι πλάτανοι.

Τηλέφωνα Ικαρίας: Αστυνομία 227.50.22.222. Δήμος Αγίου Κηρύκου 227.50.22.202. Λιμεναρχείο 227.50.22.207. ΟΤΕ 227.50.22.399. Νοσοκομείο 227.50.22.330.

Τηλέφωνα Φούρνων: Αστυνομία 227.50.51.222. Δήμος Φούρνων 227.50.51.366. Λιμεναρχείο 227.50.51.207. ΟΤΕ 227.50.51.480, 227.50.51.286. Αγροτικό Ιατρείο 227.50.51.202.

Η ιστορία της Ικαρίας

Τιμοκλής και Τιμεσσα:

Την είπαν Μάκρη ή Δολιχη, επειδή είναι «μακρόστενη». Την ονόμασαν Ιχθυόεσσα, επειδή είχε πολλά ψάρια. Κατακυρώθηκε ως Ικαρία. Γύρω στα 800 π.Χ. δέχθηκε Ίωνες αποίκους από την Μίλητο. Πέρασε στην κατοχή της Σάμου, επί τυραννίδας Πολυκράτη, κι έπειτα και τα δυο νησιά υποτάχθηκαν στους Πέρσες. Μετά τη ναυμαχία στη γειτονική Μυκάλη, τα νησιά ελευθερώθηκαν και οι τέσσερις πόλεις της Ικαρίας μπήκαν από τις πρώτες στην Αθηναϊκή συμμαχία: Η Οινή και οι Θέρμες πλήρωναν συμμαχικό φόρο και είχαν από μία ψήφο, ενώ το Δράπανο και το Ταυροπόλιο ήταν σύμμαχοι χωρίς ψήφο. Έμειναν πιστοί στους Αθηναίους ως το 404 π.Χ., οπότε οι νικητές του Πελοποννησιακού πολέμου Σπαρτιάτες τοποθέτησαν δικούς τους διοικητές. Οι άνθρωποι των Σπαρτιατών εκδιώχτηκαν δέκα χρόνια αργότερα (394 π.Χ.) και οι Ικάριοι συνέπηξαν συμπολιτεία (το Κοινόν των Ικαριακών Πόλεων, με το όνομα «Ικαρία»). Το νησί γνώρισε περίοδο ακμής και ειρήνης.

Στα τέλη του αιώνα, διέπρεψε ο περίφημος γλύπτης Τιμοκλής, ο οποίος πήγε στην Αίγυπτο μαζί με την εταίρα φίλη του Τιμεσσα. Η Τιμεσσα κατέπλησσε τους Αλεξανδρινούς σοφούς με το μυαλό και κυρίως με την ομορφιά της και ο Τιμοκλής εργαζόταν στα ανάγλυφα του Σεράπιου της Αλεξανδρείας. Σέραπις ήταν το όνομα ενός βαβυλωνιακού θεού, δημοφιλούς ανά τον τότε γνωστό κόσμο. Ο Μέγας Αλέξανδρος είχε κάποια στιγμή αποφασίσει να τον ανακηρύξει ως υπέρτατο θεό του απέραντου κράτους του αλλά δεν πρόλαβε. Όταν ο στρατηγός Πτολεμαίος (πέθανε το 283 π.Χ.) πήρε την Αίγυπτο μερίδιό του στη διανομή των εδαφών, έκτισε στην Αλεξάνδρεια μεγάλο ναό του θεού αυτού, το Σεράπιο. Εκεί δούλευε ο Τιμοκλής. Κι από εκεί, η λατρεία του Σέραπι πέρασε και στην ελλαδική επικράτεια.

Ενώ όμως ο Τιμοκλής και η Τιμεσσα καλά περνούσαν στην Αλεξάνδρεια, οι συμπατριώτες τους στην Ικαρία υπέφεραν καθώς το νησί βρέθηκε στη δίνη των πολέμων που είχαν ανοίξει μεταξύ τους οι διάδοχοι του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Τα πράγματα ησύχασαν όταν την Ικαρία κατέλαβε ο Πτολεμαίος. Στη συνέχεια όμως, κυριεύτηκε από τον Δημήτριο τον Πολιορκητή και από τον Αντίοχο. Στα 190 π.Χ. πέρασε στο βασίλειο της Περγάμου. Στα 133, ο Άτταλος την άφησε με διαθήκη του στη Ρώμη.

Στα 138 μ.Χ., αυτοκράτορας του ρωμαϊκού κράτους έγινε ο Αντωνίνος ο Ευσεβής, άνθρωπος που απεχθανόταν τον πόλεμο και δεν ενδιαφερόταν σε ποιον θεό πίστευαν οι υπήκοοί του. Η Ικαρία ησύχασε και ο χριστιανισμός εξαπλώθηκε στο νησί. Από τον Ε΄ μ.Χ. αιώνα, ήταν έδρα επισκοπής, αν και οι Βυζαντινοί αυτοκράτορες έστελναν εκεί τους ανεπιθύμητους επιφανείς που ήθελαν να εξορίσουν.

Τυχοδιώ κτες και Λαοκρατία:

Οι περιπέτειες της Ικαρίας ξεκίνησαν το 1191 μ.Χ., ταυτόχρονα με την διοικητική παράλυση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Ο αυτοκράτορας Ισαάκιος Α΄ Άγγελος, με χρυσόβουλο, την χάρισε στον Βενετσιάνο Σικάρντο Βεγιασιάνο για να την έχουν αυτός και οι απόγονοί του φέουδο ως βαρόνοι Ιππότες του Αγίου Γεωργίου! Ο Βενετσιάνος εκμεταλλεύτηκε άγρια το νησί επί 46 ολόκληρα χρόνια, ως τον θάνατό του, το 1237. Την άγρια εκμετάλλευση συνέχισε ο γιος του που έφερε το βαρύγδουπο όνομα Ιούλιος Καίσαρ. Στα 1247, ξεσηκώθηκαν οι νησιώτες και τον έδιωξαν. Στην Ικαρία, σήκωσαν τη σημαία του αυτοκράτορα της Νίκαιας Ιωάννη Βατάτση. Στα 1283, κατέφθασαν οι Γενοβέζοι. Αποβιβάστηκαν στο νησί, έδωσαν σκληρή μάχη με τους ντόπιους στο κάστρο Κοσκινά, νίκησαν, κατέλαβαν το νησί και το οργάνωσαν σε επιχειρηματική βάση. Ήταν μια «μαόνα», εταιρεία που κυριεύε ελληνικά νησιά κι αναλάμβανε την διοικητική και οικονομική εξουσία με κύριο, αν όχι μόνο, σκοπό το κέρδος. Μετά από ογδόντα χρόνια εντατικής εκμετάλλευσης, πούλησαν την Ικαρία στον συμπατριώτη τους Φραγκίσκο Αράτζιο (1362). Αυτός ήταν κόμης! Το φέουδο κληρονομήθηκε κατά σειρά από τους Ραφαήλ Α΄, Φραγκίσκο Β΄, Βαρνάβα και Ραφαήλ Β΄. Ήταν το 1481 και στις θάλασσες κυριαρχούσαν οι πειρατές. Η δουλειά είχε ζημιά και ο τελευταίος των Αράτζιο μάζεψε την οικογένειά του κι έφυγε.

Οι νησιώτες έμειναν μόνοι, χωρίς δυνάστη και αυτοδιοικούμενοι. Στα 1567, δήλωσαν υποταγή στον σουλτάνο Σελίμ Β΄. Τους όρισε το ύψος του φόρου που έπρεπε να πληρώνουν και τους άφησε ήσυχους να συνεχίσουν αυτόνομοι και αυτοδιοικούμενοι. Δυο αιώνες αργότερα, συνέχιζαν έτσι. Χρειάζονταν όμως κάποιον «ρυθμιστή του πολιτεύματος» και ζήτησαν από την Υψηλή Πύλη να τους στείλει έναν αγά να ρυθμίζει τις σχέσεις ανάμεσα στους προκρίτους. Η Ικαρία είχε φθάσει να έχει 55 χωριά. Εξελιχθηκαν σε δυο δήμους: Της Μεσαριάς και της Πέρα Μεριάς. Από τον ΙΗ΄ αιώνα, δημιουργήθηκε και τρίτος: Το Φανάρι.

Κάθε δήμος κυβερνιόταν από έναν πρόεδρο με βοηθούς δημογέροντες. Οι τρεις πρόεδροι

απάρτιζαν το «Μέγα Συμβούλιο» που είχε τον τελευταίο λόγο σε ότι γινόταν στο νησί. Το καθεστώς της ιδιότυπης αυτής λαοκρατίας συνεχιζόταν στα 1821, όταν ξέσπασε η ελληνική επανάσταση. Οι νησιώτες πέρασαν τον αγά (Χαλίλ Καραμπουρνιώτης το όνομά του) στην απέναντι ακτή του Τσεσμέ και μετά ύψωσαν την επαναστατική σημαία. Και μια και Τούρκος δεν υπήρχε στο νησί, συνέχισαν αυτοδιοικούμενοι όπως και πρώτα αλλά επαναστατημένοι. Τους θυμήθηκαν επτά χρόνια αργότερα. Ήταν το 1828, όταν κατέφθασαν στο νησί οι πρώτοι δημόσιοι υπάλληλοι του ελληνικού κράτους. Στα 1830, έφυγαν καθώς η Ικαρία κατακυρώθηκε στην Τουρκία με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου. Οι κάτοικοι συνέχισαν όπως παλιά αλλά «στο όνομα του Ελληνικού κράτους». Στα 1832, ξαναγύρισαν στο «Μεγάλο Συμβούλιο» των τριών δημάρχων και, σε συνεννόηση με τους Δωδεκανήσιους, προσπάθησαν ν' αποκτήσουν διοίκηση όμοια με της γειτονικής Σάμου. Στα 1835, ένα φιρμάνι τους πληροφορούσε ότι στο εξής αποτελούσαν μέρος της «επαρχίας Τετρανήσου» (μαζί με τις Κάλυμνο, Λέρο και Πάτμο). Ουσιαστικά, συνέχισαν όπως παλιά και μόλις στα 1869 (όταν πνίγηκε η κρητική επανάσταση) ξαναείδαν δημοσίους υπαλλήλους, Τούρκους αυτή φορά. Μερικές δεκαετίες αργότερα, δεν υπήρχε πια Τούρκος στο νησί. Στα 1912, έστειλαν αντιπροσωπεία στον υποναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη να διαθέσει ένα πλοίο, να τους κυριεύσει.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 1.3.2010)